

*In peiora datur, suadetque licentia luxum,
 Illecebrisque effrena favet: tunc vivere castè
 Asperius, cùm prompta Venus: tunc durius iræ
 Consulitur, cùm pœna patet. Sed comprime motus:
 Nec tibi, quid liceat, sed quid fecisse decebit,
 Occurrat, mentemque domet respectus honesti.
 Hoc te præterea crebro sermone monebo
 Ut te totius medio telluris in orbe
 Vivere cognoscas: cunctis tua gentibus esse
 Facta palam; nec posse dari Regalibus usquam
 Secretum vitis; nam lux altissima fati
 Occultum nihil esse sinit. latebrâsque per omnes
 Intrat, & abstrusos explorat fama recessus.
 Sis pius imprimis: nam cum vincamur in omnia
 Munere, sola Deos æquat clementia nobis.
 Neu dubiè suspectus agas: neu falsus amicis,
 Rumorumve avidus: qui talia curat, inanes
 Horrebit strepitus, nullâ non anxius horâ.
 Non sic excubiæ. nec circumstantia pila,
 Quàm tutatur amor: non extorquebis amari:
 Hoc alterna fides. hoc simplex gratia donat.
 Nonne vides, operum quod se pulcherrimus ipse
 Mundus amore liget; nec vi connexa per ævum
 Conspirent elementa sibi? quòd limite Phœbus
 Contentus medio, contentus litore Pontus?
 Et qui perpetuo terras ambitque, vehitque,
 Nec premat incumbens oneri, nec cesserit aër?*

Qui

Qui ter
 Conveni
 Munti g
 Ancipite
 Tu civen
 Nec tibi:
 In comm
 Primus j
 Fit populi
 Actorem
 Regis ad e
 Humanos
 Mobile au
 His name
 Neu pete
 Inquinar
 Non tibi t
 Armenie d
 Nec damus
 Romani, q
 Qui nec T
 Caesaris.
 Hærebunt
 Casareæ po
 Funera, q
 Incesto poss
 Gloria Tr

Qui terret, plus ipse timet: sors ista Tyvannis
 Convenit: invideant clavis, fortesque trucident;
 Muniti gladiis vivant, septique venenis,
 Ancipites habeant arcus, trepidique minentur.
 Tu civem, patrémque geras: tu consule cunctis!
 Nec tibi: nec tua te moveant, sed publica vota.
 In commune jubes siquid, censésve tenendam,
 Primus jussa subi: tunc observantior æqui
 Fit populus, nec ferre vetat, cum viderit ipsum
 Auctorem parere sibi: componitur orbis
 Regis ad exemplum: nec sic inflectere sensus
 Humanos edicta valent, ut vita Regentis:
 Mobile mutatur semper cum Principe vulgus.
 His tamen effectis, nec fastidire minores,
 Neu pete præscriptos homini transcendere fines.
 Inquinat egregios adjuncta superbia mores.
 Non tibi tradidimus dociles servire Sabæos;
 Armeniæ dominum nec te præfecimus oræ,
 Nec damus Assyriam, tenuit quam fœmina, gentem:
 Romani, qui cuncta diu vexere, regendi:
 Qui nec Tarquinii fastus, nec jura tulere
 Cæsaris. Annales veterum delicta loquuntur:
 Hærebunt maculæ, quis non per secula damnat
 Cæsareæ portenta domus? quem dira Neronis
 Funera, quem rupes caprearum tetra latebit
 Incesto possessa Seni? victura feretur
 Gloria Trajani, non tam quod Tigride victo

Nostra

Nostra triumphati fuerat Provincia Parthi,
 Alta quòd inuectus stratis Capitolia Dacis,
 Quàm Patriæ quòd mitis erat. Ne desine tales,
 Nate sequi: si bella tonent, prius agmina duvis
 Exerce studiis, & sævo præstrue Marti.
 Non brumæ requies, non hybernacula segnes
 Enervent torpore manus: ponenda salubri
 Castra loco, præbenda vigil custodia vallo.
 Disce, ubi densari cuneos, ubi cornua tendi
 Aequius, aut iterum flecti: quæ montibus aptæ,
 Quæ campis acies, fraudi quæ accommoda vallis:
 Quæ via difficilis. Fidit si mænibus hostis,
 Tum tibi murali libretur machina pulsu,
 Saxa rotet præceps aries, protectaque portas
 Testudo feriat, ruat emersura iuventus
 Effossi per operta soli: si longa moretur
 Obsidio, tum vota cave secura remittas,
 Inclusumve putes, multis damnosa fuere
 Gaudia, dispersi pereunt, somnòque soluti.
 Sæpius incautæ nocuit victoria turbæ.
 Neu tibi Regificis tentoria larga redundant
 Deliciis, nève imbelles ad signa maniplos
 Luxuries armata trahat, neu flantibus Austris;
 Neu pluviis cedas: neu defensiva calorem
 Aurea summoveant rapidos umbracula Soles:
 Inventis utère cibus; solabere partes
 Aequali sudore tuas: si collis iniquus,

Primus

Primus
 Ne puden
 Calcatur
 Prætere
 Herentes
 Nunc Equ
 Nunc ped
 Te socio:
 Sub te teste
 Voc subis:
 Hæ effecta
 Dissimilem
 Sed cur no
 Experior
 Duc tecur
 Spicula;
 Italiæme
 Subjectam?
 Uique adeon
 Nec pia cog
 Per strages
 Cur annos o
 Aequalis mi
 Verteret, &
 Denique si E
 Vel miles ve
 Oscula, mi

Primus ini: sylvam si cedere provocat usus,
Ne pudeat sumptâ quercum stravisse bipenni.
Calcatur si pigra palus, tuus ante profundum
Prætentet sonipes: fluvios tu protegere cûrvu
Hærentes glacie, liquidos tu scinde natatu.
Nunc Eques in medias Equitum te consere turmas;
Nunc pedes assistas pediti: tum promptiùs ibunt
Te socio: tum conspicuus, gratusque geretur
Sub te teste labor. Dicturum plura parentem
Voce subis: Equidem, faveant modò Numina cæptis,
Hæc effecta dabo: nec me fratrique, tibi que
Dissimilem populi, commissâ que regna videbunt:
Sed cur non potiùs, verbis quæ differis, usu
Experior? gelidas certè nunc tendis in Alpes:
Duc tecum comitem; figant, sine, nostra tyrannum
Spicula; palle scat nostro, sine, barbarus arcu.
Italiàmne feram furiis prædonis acerbi
Subiectam? patiar Romam servire Clienti?
Usque ad eòne puer! nec me polluta potestas,
Nec pia cognati tanget vindicta cruoris!
Per strages equitare libet: da protinus arma;
Cur annos obicis, pugnae cur arguor impar?
Aequalis mihi Pyrrhus erat, cùm Pergama solus
Verteret, & patri non degeneraret Achilli;
Denique si Princeps castris hæere nequibo,
Vel miles veniam. Delibat dulcia nati
Oscula, miratusque refert. Laudanda petisti,

Sed.

*Sed festinus amor: veniet robustior ætas:
 Ne propeva, necdum decimas emensus aristas
 Aggrederis metuenda viris, vestigia magnæ
 Indolis agnosco. Fertur Pelteus, Eoum
 Qui domuit Porum. cum prospera sæpe Philippi
 Audiret, lætos interflevisse Sodales,
 Nil sibi vincendum patris virtute relinqui.
 Hos video motus: fas sit promittere patri;
 Tantus eris: nostro nec debes regna favori,
 Quæ tibi jam natura dedit. Sic mollibus olim
 Stridula ducturum pratis examina regem
 Nascentem venerantur apes, & publica mellis
 Jura petunt, traduntque favos. Sic pascua parvus
 Vindicat, & necdum firmatis cornibus audax
 Jam regit armentum vitulus, sed prælia differt
 In juvenem: patiensque meum cum fratre tuere
 Me bellante locum: Vos impacatus Araxes,
 Vos celev Euphrates timeat: sit Nilus ubique
 Vester, & omisso quidquid sol imbuit ortu.
 Si pateant Alpes, habeat si causa secundos
 Justior eventus, aderis, partesque receptas
 Suscipies; animosa tuas ut Gallia leges
 Audiat, & nostros æquus modereris Iberos.
 Tunc ego securus fati, lætusque laborum
 Discedam, vobis utrumque regentibus axem.
 Interea musis animus dum mollior instet,
 Et quæ mox imitere, legas: nec desinat unquam*

Tecum

Tecum Gray
 Antiquos evo
 Militiæ; Lat
 Libertas quæsi
 Perfidiam dan
 Triste rigor m
 Mors impensu
 Vt solus quid
 Oppositus Cocle
 Quid mora perf
 Dix gerat, ost
 Discitur hinc m
 Prærogat ætern
 Regule? Succes
 Discitur hinc,
 Pauper erat C
 Pauper Fabrici
 Sordida Serram
 Lustrata lictore
 Postibus affixi: c
 Et sulcata diu t
 Hæc genitor præ
 Hæc igitur
 dosii, jam (de
 HONORIUM. H
 dabat, ea ipsa ja
 Præceptorem ex

Tecum Graja loqui, tecum Romana vetustas:
Antiquos evolve Duces; assuesce futuræ
Militiæ; Latium retro te confer in ævum.
Libertas quaesita placet? mirabere Brutum:
Perfidiam damnas? Metii satiabere panis:
Triste vigor nimius? Torquati despue mores:
Mors impensa bonum? Decios venerare ruentes:
Vel solus quid fortis agat, te ponte soluto
Oppositus Cocles, Mutii te flamma docebit.
Quid mora perficiat, Fabius: quid rebus in arctis
Dux gerat, ostendat Gallorum strage Camillus.
Discitur hinc nullos meritis obsistere casus,
Provogat æternam feritas tibi Punica famam,
Regule? successus superant adversa Catonis.
Discitur hinc, quantum paupertas sobria poscit;
Pauper erat Curius, Reges cum vinceret armis:
Pauper Fabricius, Pyrrhi cum sperneret aurum.
Sordida Serranus flexit dictator aratra:
Lustratæ lictore casæ, fascèsque salignis
Postibus affixi: collectæ consule messes,
Et sulcata diu trabeato vura colono.
Hæc genitor præcepta dabat.

Hæc igitur est illa veluti Catechesis THEO-
 DOSII, jam (ut dicebatur) Divi ad filium
 HONORIUM. Hæc præcepta sunt, quæ qui
 dabat, ea ipsa jam observaverat, sicuti talem
 Præceptorem exemplo, & facto præivisse

D

oiten-

ostendit PACATUS: Hæc oracula sunt, quibus & aures tuas circumsonare utile sit, ut exempla sunt, quæ tuis semper oculis observari debeant: ut liceat & illud ejusdem CLAUDIANI (*) accinere,

*Hos tibi virtutum stimulos, hæc semina laudum.
Hæc exempla dabat: non ocius hausit Achilles
Semiferi præcepta senis.*

verùm exempla requirens, in quæ intuearis, ecquid tam longè repeto vetustas imagines vel CONSTANTII, vel THEODOSII, quæ Tibi exhibeantur? Domesticas habes, quæ Te magis etiam afficere possunt: dico ipsorum etiam Principum Andegavensium, tui sanguinis, ejusque familiæ, quæ cùm multis aliis virtutibus, laudibusque excellat, tum verò quatuor tanquam sibi propria decora verè, & gloriose ostentare potest: dico, quia Regi suo Franco perpetuò fidelis fuerit, sempèrque illi meruerit: quòdque aliarum gentium Regno, & Diadematate cumulata sit: neque in Galliâ modò, sed & totâ Europâ, imò & toto orbe, suæ virtutis, & fortitudinis, & rerum bello præclare gestarum trophæa erexerit. Postremò (quod primum esse duco) quod artium, & literarum curam, patrociniùmque susceperit.

Quid ergo, quid, si, ut Romani Imagines suorum Majorum, eorùmque vultus cerâ
ex-

(*) De III. Consul. Honor. v. 59.

expressos o
davera suor
cristallo in
sisterentque.
vides, eru
frater, & v
qui mortuu
litano; sed
oculos prop
eo sistatur ille
cepis Andium,
tris sui Regis S
prope trecento
tamen nunc
Qualia duo i
tibi dabunt,
in iis (audebe
tem alterum t
rum Britannic
tum se tibi offe
gis Legatus in
editione Mong
qualis erat, cù
tratis Regis, &
que Italiam, &
Andegavensi su
te, & titulo R
& olim memini
generum BALDI
purni Regis m
perium German
politianum terru

expressos ostentabant, & Aegyptii integra ca-
 davera suorum, tanquam etiamnum spirantia,
 crystallo includebant, ut spectanda darent,
 fisterentque; nunc ex monumento, quod hic
 vides, eruatur LUDOVICUS I. Dux Andium,
 frater, & vindex CAROLI V. Regis sapientis,
 qui mortuus quidem est in suo regno Neapo-
 litano; sed hic tamen est sepultus, ut in tuos
 oculos propius incurreret. Quid si & cum
 eo sistatur ille multò antiquior CAROLUS Prin-
 cept Andium, frater quoque, & vindex fra-
 tris sui Regis S. LUDOVICI? qui etsi ante annos
 prope trecentos sepultus in suâ Neapoli sit,
 tamen nunc tibi præstò esse putandus est.
 Qualia duo illi Heroes fortitudinis exempla
 tibi dabunt, cum se tibi ostendent? qualésque
 in iis (audebo dicere) SCIPIONES aspicias? sal-
 tem alterum scies dici debere Africanum, alte-
 rum Britannicum. Atque hic quidem oppor-
 tunè se tibi ostendet, qualis fuit fratris sui Re-
 gis Legatus in Rupellâ Anglis eripiendâ, &
 seditione Monpessulanâ comprimendâ: ille,
 qualis erat, cum in Africâ ultor fuit cædis sui
 fratris Regis, & in Aegypto captivitatis: cum-
 que Italiam, & Siciliam primus Principatui
 Andegavensi subjecit: & hujus majestatem ju-
 re, & titulo Regni Hierosolymitani (in quo
 & olim meminerat Comitem Andegavensem,
 generum BALDUINI, Patrémque alterius BAL-
 DUINI Regis triumphasse) cumulavit, & Im-
 perium Germanicum recusans, Constantino-
 politanum terruit, cujus diadema Imperator

BALDUINUS illi delulit. En quales statim tibi dat, sistitque Duces memoria tuorum? Et licet utriusque exitum audies tristem, & infelicem fuisse, tamen is non obstabit, quin audias ab illis duobus, quos dixi, illud:

Disce puer virtutem ex me, verumque laborem:

Addent & hæc fortasse:

*Tu regere Imperio populos HENRICE
memento:*

*(Hæ tibi erunt artes) pacique imponere morem,
Parcere subjectis, & debellare superbos.*

O artes præclaras: sed difficiles, & ita difficiles, ut hi monitores dicturi tibi sint, se se etiam aliquando earum oblitos parùm cavisse videri. Certè CAROLUS ille non negabit, se se aliquando neque debellatis, neque subjectis fati percipisse. Dicet etiam, quid inde acciderit, & quæ factum sit, ut Siciliam, in qua Franci ad internecionem deleti sunt, amiserit, atque ita amiserit, ut eam deinde nunquam Andegavenses recuperare potuerint.

Sed cum ex CAROLI illius casu magis discas, quid in gubernatione populorum opus sit factò; & LUDOVICI in Galliâ quidem fortem prudentiam, sed in Italia, in postremo tanquam actu fabulæ, infelicem fortitudinem fuisse audies: Si causas investiges, felix eris, quem facient aliena pericula caurum, ut est in proverbio. Interea quod in utroque deside-

rarunt

rarunt m
literarum
præstantis
abs CAROL
cum avo fu
ta bene n
pientemqu
acclamant

O præsta
Virtute e
Consulere

Dico ROBER
Neapolitan
tissimum, b
fuisse test
Lib. X.

verò non
docebitque
& iustitiâ, c
Regno suo a
eius Avus C
Tibi, quos

ceroniano ve
ille etiamur
conditione,
mandata, sar
patre, veluti
eadem Tu nu
ratio: Sed si
ecce ex eâ
ille tuus, imp

rarunt multi, dico, doctrinam, studiumque
literarum, & exemplum Principis eâ gloriâ
præstantis, intelliges cumulatè repeti posse
abs CAROLI nepote ROBERTO, quem propterea
cum avo suo nunc tibi occurrere cogitato, mul-
ta bene monituum, si audias sanctum, sa-
pientémque senem de te sollicitum, & sæpius
acclamantem illud tibi:

*O præstans animi juvenis, quantum ipse feroci
Virtute exuperas, tantò me impensius æquum est
Consulere.*

DICO ROBERTUM illum Andegavensem Regem,
Neapolitanum Regem doctissimum, sapien-
tissimum, humanissimum: denique (ut dictum
fuisse testis est ejus sæculi doctissimus scriptor
Lib. X. Epist. Senil.) Regem Regum. Hic
verò non prælia Tibi sua, sed studia narrabit:
docebitque, plura se præclarè effecisse pietate,
& justitiâ, & literarum præsiidiis (quas etiam
Regno suo anteponere se dicere solebat) quam
ejus AVUS CAROLUS suis armis. Recitabit ille
Tibi, quos de SCIPIONIS Africani somnio Ci-
ceroniano versus componi jussit, ut quæ SCIPIO
ille etiamnum adolescens, & eâ, quâ Tu nunc
conditione, dicitur tam avidè accepisse divina
mandata, sanctissimâque præcepta ab avo, &
patre, veluti Legatis cœlo propterea demissis,
eadem Tu nunc audias. Longa est illa exhor-
tatio: Sed si ejus jam delibare aliquid velis,
ecce ex eâ Tibi ROBERTUS auctor, monitor
ille tuus, imprimis recitabit hoc caput:

Suscipe nostri
Consilii quid summa velit: Tu sacra, fidemque
Justitiámque cole, ut pietas sit pectoris hospes
Sancta tui, morúmque comes: quæ debita virtus
Magna patri, patriæ major, sed maxima summo,
Ac perfecta Deo.

Sed & istud:

Hoc etiam monuisse velim, nil gratius illi,
Qui cælum, terrasque regit, Dominóque, Pa-
trique
Aëtibus ex nostris, quam justis legibus urbes.

Postremo est istud:

Ergo age, Nate, viam Tibi quam super ardua
monstro
Ingredere, aut potius ceptum ne desere callem.
Publica res, duce te, vigeat, victrixque supremo
Cardine fortunæ sedeat: spectabit ab astris,
Quidquid ages, placidus Rex cuncta regentis
olympi,
Lætus honore tuo: sed nullo lætior actu,
Quàm quod te Patriæ baculum superesse labanti,
Nomen, & hoc meritò Scipionis habere videbit.

Hæc & cujus generis plura ROBERTUS ille tuus,
 quæ ex somnio SCIPIONIS translata dictavit suo
 Poëtæ, ex optimâ illâ Antiquitate repetet,
 quæ nunc rursus tibi occinat, cum se Tibi,
 ut

ut illi Scri
 verò tacet
 publicæ b
 bonique a
 Non potui
 trahere Ba
 cipem inte
 quebatur
 RIC. Sed
 tiam Rom
 Romam lib
 Germani il
 de judicio
 verò tam
 fuit, ut et
 cum, ma
 spem Reg
 bilissimus e
 die (ut A.
 quem jam t
 culi scriptor
 lites audierit
 certè memi
 Sanseverini
 troverfo ju
 ex filio seni
 que quia cor
 jus civile ne
 bilis quæsti
 AEMILIUS)
 motuum.

ut illi SCIPTONI avus, Patérque sistat. Neque verò tacebit, se nihil prætermisisse, ut Reipublicæ bene gubernandæ scientiam, & æquibonique artem illustraret, atque propagaret. Non potuit quidem ad suam Academiam pertrahere BARTOLUM, eo tempore in Italiâ Principem interpretum Juris Civilis. Is enim sequebatur partes Gibellinas Imperatoris HENRICI. Sed non propterea minùs Jurisprudentiam Romanam excoluit ROBERTUS, qui & Romam liberavit, defenditque adversùs vim Germani illius Imperatoris, cum quo etiam de judicio Majestatis graviter contendit. Imo verò tam & juris, & jurisdictionis studiosus fuit, ut etiam, quò die CAROLUM, filium unicum, maximæ spei adolescentem, unicamque spem Regni, amiserat, nullo luctu, qui acerbissimus erat, debilitari potuerit, quin eodem die (ut A. testis est, & ait ille, qui aderit, & quem jam sæpius laudo, doctissimus illius sæculi scriptor) & Regni negotia explicuerit, & lites audierit, atque diremerit. Juvat quidem certè meminisse, quid in causâ Principatûs Sanseverini rectè, & acutè judicavit de controverso jure legitimæ successionis, an nepos ex filio seniori præferretur suo patruo: neque quia contra se ipsum judicare videbatur, jus civile neglexit. Erat autem hæc illa nobilis quæstio juris, quæ eo sæculo (ut ait AEMILIUS) fuit origo ingentium, toto orbe motuum.

Ego verò potiùs dicam, ignorantiam juris, quod variè, & imperite sæpe dicebatur, tantorum malorum originem fuisse.

Quidni ergo meritò optarim Principibus jurisprudentiam propterea curæ esse? Cum ipse ROBERTUS Regnum adeptus est, mota fuit hæc ipsa quæstio, in quâ & Pontifex appellatus est, & mortuo ROBERTO cùm de ejus successione rursus quæsitum est, rursus illa tragicè agitata est. Sed & quo anno Rex Neapolitanus ita factus est, eodem anno in Galliâ Rex PHILIPPUS PULCHER similiter appellatus est iudex, ut deinde PHILIPPUS VALESIUS in causâ Principatûs Artesiensis, cum quæstio esset inter ROBERTUM nepotem ex filio, & filiam defuncti. Horresco reputans, quid acciderit, cum acutiores Jurisconsulti reclamarent: Sicuti & cum idem Rex VALESIUS aliter, quàm in Artesiensi fecerat, pronunciasset in causâ Ducatûs Britanniæ inter filiam fratris & consanguineum fratrem defuncti: ut paulò ante, cùm in Galliâ de Comitatus Flandriæ successione quæretur inter filium fratris senioris, & quendam ROBERTUM defuncti fratrem. Quid dicam, illam ipsam fuisse quæstionem juris inter JOANNEM, & ARTURUM litigantes de Regno Angliæ, & Principatu Andegavensi? Quid dicam in Hispaniâ quoque de Regni Castellæ jure quæstionem fuisse, quæ ROBERTI Andegavensis fuit de Regno Neapolitano, & antea in Germaniâ, tempore Imperatoris OTHONIS,

visam

visam esse tam
fit duello, si
dam & de Re
fuisse, sed nim
clastriam, & F
roris, an filia fr
rursus quæstio
de Regno Arra
Monachos, ne
rejecta fuit. A
te excitaret ad
& excolenda? A
quim opus habe
impudentibus &
quidem, quid i
significet, scint
cordatis Juriso

Ut ad Ro
paulò post dicen
modò dico, nulli
stum, & felicem,
tarem Tibi esse
Principatu Andeg
tæ, ut ea bene de
sio, quem filium
Franci appellare
alienus à suâ gen
est: cujus quidem
gestit, cum impe
belli Anglici, ut ad
dam in Galliam ite

viam esse tam inexplicabilem, ut commissa sit duello, sive gladiatorio certamini? Ad-
dam & de Regno Angliæ subtiliorem etiam fuisse, sed nimis tragicam, in familiam Lan-
clastriam, & Eboracensem, utrum filius so-
roris, an filia fratris potior esset: quæ quidem
rursus quæstio fuit LUDOVICI tui Andegavensis
de Regno Arragonico, quæ à Jurisconsultis ad
Monachos, nescio, quomodo, in Hispaniâ
rejecta fuit. An non harum rerum memoria
te excitaret ad jurisprudentiæ studia amanda,
& excolenda? An nondum sentiunt Principes,
quàm opus habeant, non dico, ambitiosis, &
impudentibus & indoctis Legulejis, qui ne
quidem, quid in XII. Tab. successio sit, aut
significet, sciunt: sed bonis, sed eruditis, sed
cordatis Jurisconsultis?

Ut ad ROBERTUM revertar, de quo &
paulò post dicendum rursus aliquid erit, illud
modò dico, nullius vel occursum magis fau-
stum, & felicem, vel memoriam magis salu-
tarem Tibi esse posse. Cessit ille quidem
Principatu Andegavensi, sorori suæ Margari-
tæ, ut ea bene dotata nuberet CAROLO VALE-
SIO, quem filium, fratrem, patremque Regis
Franci appellare licet. Sed non propterea
alienus à suâ gente, & familiâ existimandus
est: cujus quidem etiam absens tantam curam
gessit, cum impendere prospiceret pericula
belli Anglici, ut ad eam tempestatem averten-
dam in Galliam statim accurreret: taléque Re-

gi PHILIPPO sororis suæ filio consilium dederit, quod si Rex ille semper secutus fuisset, non incidisset in illas misérias, à quibus semel eum eripuerat suâ cautione sapiens ROBERTUS. Eum ergo lubenter audies de Te quoque jam (ut dixi) sollicitum. Credo etiam, non minus lubenter spectabis ejus filium CAROLUM, maximæ spei Principem si mors eum Patri, & patriæ non invidisset: sed qui tamen in suâ adolescentiâ tam magnæ non modò spei, sed etiam rei Princeps fuit, ut amplissimum elogium meruerit, quod Italia consignavit his doctissimi scriptoris Florentini, qui eo sæculo floruit, verbis: ROBERTI magni Regis, & Regum Regis unicus filius Dux Calaber, ingenti famâ adolevit eximiæ virtutis, præcipuæque justitiæ: cum Majoribus enim suis dividens patrimonium, hoc virtutum, hanc sibi partem gloriæ delegerat, ut, cum proavus vir fortissimus; avus liberalissimus; pater sapientissimus habitus esset: ipse justissimus haberetur. En qualem Tibi sisto gentem, familiamque Andegavensem? Necdum tamen eam complexus sum totam. Conjunges ergo cum ROBERTO illo tres ejus fratres, tria fulmina belli, & inprimis fratrem seniore CAROLUM MARTELLUM Hungariæ Regem, qui familiæ, & nominis Andegavensis decus, ad extremos usque Germaniæ fines, ut ROBERTUS ad Italiæ, propagavit.

Sed

R
Sed si tam
quod urgeo, m
requiras: ecce it
LUDOVICUS alter,
et si hic sepultus sit
quaginta; tamen
lus est memoria.
chrum hic aspici
eo prodeuntem
urbem adventu ex
ta suggerat, tum
cum nondum eâ æ
exemplo CONSTAN
suscepisse curam s
literarum in Galli
ex eâ discederet,
ducendæ, & in
in hac suâ urbe in
rum artium, in
quo tempore & I
in Germaniâ suam
bat (id enim, cum
Fortasse uterque pr
perio, ille, quæ hu
bellis civilibus call
cujus barbariem al
erat aliquod literaru
Narrabit quidem cer
cus se se hac ratione
prodesse, quim facer
lem JOANNEM BURGO
debat eodem tempo

Sed si tam procul abire nolis, & ad id, quod urgeo, magis domesticum exemplum requiras: ecce in hac urbe tuâ se Tibi sistit LUDOVICUS alter, LUDOVICI prioris filius: qui etsi hîc sepultus sit ante annos centum, & quinquaginta; tamen adest, & sepulta minimè illius est memoria. Hujus cùm quotidie sepulchrum hîc aspicias, cogitato, nunc illum ex eo prodeuntem Tibi occurrere, tuo in hanc urbem adventu excitatum, ut, cum alia multa suggerat, tum verò imprimis illud, se se, cùm nondum eâ ætate esset, quâ Tu nunc es, exemplo CONSTANTII, vel etiam ROBERTI sui, suscepisse curam studiorum, & patrocinium literarum in Galliâ; & propterea, antequam ex eâ discederet, iturus in Hispaniam uxoris ducendæ, & in Italiam regni adeundi causâ, in hac suâ urbe instituisse Academiam optimarum artium, imprimisque Jurisprudentiæ: quo tempore & RUPERTUS Cæsar Palatinus, in Germaniâ suam Heidelbergensem instituebat (id enim, cùm eam instaurarem, didici). Fortasse uterque prospiciebat, hic, quæ Imperio, ille, quæ huic Regno impendebat ex bellis civilibus caligo, & vastitas, adversus cujus barbariem alendum, & conservandum erat aliquod literarum lumen & seminarium. Narrabit quidem certè Tibi tuus ille LUDOVICUS se se hac ratione maluisse togatum patriæ prodesse, quàm facere, quod suum patruelem JOANNEM BURGUNDUM armatum facere videbat eodem tempore, cùm ad Nicopolim infe-

infeliciter, & temerè pugnando adversus Turcas, & se, suosque perdidit, & Barbaros victores ita irritavit; ut nisi *Tamerlanes* Tartarus eos repressisset, oppressuri Rempublicam Christianam fuissent. Et quia nunc tuo consilio interesse volet, deliberanti de hac Academia instaurandâ, magis atque magis dicet, quo eam consilio primùm instituerit. Narra-
 bit, se se, quamvis adolescentem, vidisse, qualia funestissimarum dissensionum semina inter patruales suos JOANNEM illum Burgundum, & LUDOVICUM Aurelium jacta essent, & quales illæ paulò post turbas darent, concussis studiorum sedibus Parisiensi, & Aureliæ Academiae. Dicet, audivisse se, quid Rex PHILIPPUS PULCHER MCCCXII., veluti Legatâ, professus erat de Luce legum Romanarum, deque scientiæ usu, & dignitate Juris Civilis in hoc Regno: & tamen, cur, cum id faceret, laudaret Majores suos, qui in scholâ Parisiensi non modo nolissent esse Academiam Juris Civilis, sed etiam anathemate, & interdicto Pontificio id prohiberi curassent. Judicasse itaque, se se esse facturum, quod valde esset è re Galliæ, si in tranquillo hoc secessu, illius juris docendi sedem, & solium collocaret. Id verò se tantùm inchoasse, ut tempora patiebantur, absolvere per absentiam longam non potuisse: & quod instituerat, iniquorum (ut fit) temporum culpâ neglectum, deinde concidisse potius, quàm assurgere potuisse. Petet ergo, ut hoc opus al-
 tius

dius tol
 affulsi-
 dem est
 ta, qua
 illud ip
 est, &
 exempl
 laudabi

Na
 juris qua
 sine Juris
 rum: &
 non fuer
 tum in
 ne long
 de duob
 Hispani
 paternæ
 cant) inve
 successio
 ambigebe
 familias,
 tionis, p
 controver
 non potes
 erat, exp
 malo didi
 tis intelli
 suâ recen
 ruriam m
 tes, coac

tius tollas, & quantò plus hoc tempore lucis affulfit, tantò illustriorem jurisprudentiæ sedem esse jubeas: proptereaque cùm alia multa, quæ eò Te impellant, dicet, tum verò & illud ipsum, quod offero, commendabit, hoc est, & EUMENII Orationem, & CONSTANTII exemplum, quod illa laudat, Tibi, ut facio, laudabit.

Narrabit, quæ fuerint, & quàm subtiles juris quæstiones in familiâ Andegavensi, quæ sine Jurisconsultis magnis explicari non potuerunt: & quia ad eas definiendas sæpe adhibiti non fuerint, quales debebant, dicet, quantum injuriæ, & detrimenti illa acceperit. Ac ne longiùs discedat, narrabit, se se litigasse de duobus Regnis, altero in Italiâ, altero in Hispaniâ. In illo quæstionem fuisse de jure paternæ adoptionis, & cessionis, & (ut vocant) investituræ: in altero de subtiliori jure successionis uxoriæ, cùm (inquit ÆMILIUS) ambigebatur de hæreditate inter amplissimas familias, multiplici causâ cognationis, agnationis, propinquitatis, stirpis, capitum jure controverso. Qualis fuerit hæc controversia, non potest ÆMILIUS ille, quia jurisperitus non erat, exponere; & LUDOVICUS magno suo malo didicit, subtiliorem esse, quàm ut à multis intelligeretur, narrabitque, se se, cùm in suâ recenti Academiâ nondum inveniret (ô peruriam miseram) Jurisconsultos satis intelligentes, coactum esse confugere ad Academiam

Bono-

Bononiensem, in quâ ANCHORANUM SALICETUM & FULGOSIUM consuluerit. Etsi autem illi de quæstione propositâ, ut Consultori patrocina-
rentur, & acutè, & diligenter responderint: ta-
men si facias, quod instituis, quidni ausim Tibi
spondere, Jurisprudentiæ bene (ut Lex ait) fun-
datæ majus, meliusque, ubi opus erit, præsi-
dium? Interea dicerem, quid Bononienses illi
responderint, non modò de jure uxoris JOLAN-
DÆ, sed etiam de virtutibus, & meritis ipsius
LUDOVICI mariti: dicerem (quod ex ipsius AN-
CHORANI Responso didici) illos judicasse, jus
uxoris confirmari generositate nobili, & reli-
giosâ pietate mariti. Verùm ut magis scias,
qualem, quantumque Ducem habeas, cum
LUDOVICUM, de quo loquor, Tibi do, quem
veluti præeuntem sequaris, audies non mea,
sed PAULI ÆMILII verba: Illum, quòd cæte-
ros proceres franciæ prudentiâ, & rerum usu
anteiret, tantum majestate potuisse, ut om-
nia ejus consilio agerentur, cujus Francos
nunquam pæniteret. Ejus verò morte, ma-
la Franciæ, quæ interquieverant, recruidisse.
Quid? Amisit in eo Rex CAROLUS VII. non
jam dicam socerum, sed parentem, & patriæ
patrem, & Galliæ vindicem, & hæc Acade-
mia patronum. Ergo cum jam illi successeris,
qualis hujus successionis conditio, qualis ex-
pectatio sit, audis. Quid pluribus opus est?
Quid duos illius filios Tibi nunc sistam? Quid
LUDOVICUM III., qui etsi in Calabriâ sepultus
sit, tamen in Galliâ bello Burgundico, Angli-

coque c
Regni,
valde aff

Nu
est, quã
soloetiar
& illum
currere
curfu co
re essent
dino poët
Tibi:

Et pate

Tu quic
ostender
ad Imper
lis loque
suorum ex
dam velut
RENATUS,
nasci audi
sepultumq
patris: &
CAROLI VI
gem illum
citer transl
lescente, se
Principum
quisse, pr
ris. Si rog

cóque quale, quantumque fuit præsidium & Regni, & Regis CAROLI VII. rebus alioqui valde afflictis.

Nullius in hac urbe recentior memoria est, quàm RENATI alterius filii: cujus quidem solo etiam nomine hæc civitas recreatur. Quid & illum cum patre LUDOVICO Tibi nunc occurrere dicam, ut Te magis suo quoque occursu commoveat? Etsi, quas hic vides, mutæ essent eorum statuæ, tamen (ut Andes Andino poëta lubenter utuntur) acclamant illud Tibi:

Et pater Aeneas, & avunculus excitet Hector

Tu quidem certè non poteris non re ipsâ ostendere, verum esse, quod olim NAZARIUS ad Imperatorem CONSTANTINUM, de ejus filiis loquens scripsit: Rapitur ad imitationem suorum excellens quæque natura. Ergo quodam veluti gaudio reviviscet ipse quoque ille RENATUS, si in Te, tanquam hærede suo, renasci audiat, & quod ejus morte extinctum, sepultumque fuit decus Andegavensis Principatus: & quam spem immaturo fato Regis CAROLI VIII. alterius sui hæredis, amisit: Regem illum CAROLUM VIII. dico, in quem feliciter translatum, & à quo, quantumvis adolescente, fortiter defensum jus Andegavensium Principum fuisse audies, & Tibi interea reliquisse, præclarum exemplum, quod admireris. Si rogas, quibus præsidium? dicam quipiam

piam, quod in re præsentī hic occurrit, & licet alii fortasse præterirent, ac negligenter, tamen neque Te non audire, neque me non dicere, res patitur.

Ecce enim, qua in æde Maurīana hic conditi sunt illi tui Majores, in eadem æde spectatur monumentum JOANNIS RELII Episcopi Andegavensis: in cujus Epitaphio inscriptum est novum quoddam & rarum, & tantò magis memorabile elogium: fuisse illum suæ ætatis Philosophorum longè primum; virum vitiis curialibus impenetrabilem: qui conspirante mente Procerum Regii sanguinis, lectus sit, ut pubescentis Regis CAROLI VIII. pectus sanctissimum efficeret: quique id, quantum licuit, effecerit. Non adscribo reliqua, quæ tamen minimè vulgare elogium addunt, cum ajunt, eum CHRISTI memorem, immemorem suæ senectutis, dum ardentè evangelizat, & gregi invigilat, occubuisse. Sed hoc dico: cum Ecclesia Andegavensis talem custodem (cujus impenetrabilem vigilantiam vocare possum, qualem SCIPIONIS Asiatici fuisse ait MARCELLINUS Lib. XVII.) (*) Regi dedit, & Franci Proceres legerunt, quem Aula ipsa obstupuit, ne ab aulicis quidem illecebris potuisse corrumpi.

Fateor hodie monstrum quoddam posse videri, ut Poëtæ fingunt, suum *Pelidem* ἀτροπον (**), sed tamen tam adamantinum præ-

fidium

(*) Cap. II.

(**) Immutabilem.

fidium
esse cū
nescire
major a
prædica
Majorum
virum,
Regis &
rum pe
adversū
aciem re
re ipsā d
pubere co
nentia, r
iret, ex
quasi lon
illum ve
tūis vati
Comitior

Perduxit
quòdque,
proficiscen
cipum jus
perfecerit,
Roma Regi
magis dice
noſter, ut
subactā Ita
graviter m
S. CLARE I

fidium & Regi necessarium, & hic inventum esse cùm lapides ipsi fateantur, tuâ interest non nescire. Ego non laudabo hunc RELIUM, quòd major avunculus meus fuerit (tamen si laudanti, prædicantique talem, quem inter domesticas Majorum meorum imagines referre possum, virum, nemo non ignoverit) sed quòd magni Regis & adolescentiam rectè rexerit, & tenerum pectus sanctissimis virtutibus armaverit adversus vim aulicæ nequitiae: cujus quidem aciem retundi posse, novo suo exemplo, & re ipsâ docebat: quòdque, cùm à Rege impubere coacta essent magna illa comitia Turo-nensia, rogatus, lectusque, ut oratione præiret, exorsus à commendatione concordiae, quasi longè prospiceret hæc tempora, veterem illum versiculum, tanquam oraculum, vel potiùs vaticinium (sicuti didici ex actis illorum Comitiorum) ingemiscens repetiit:

En quo discordia cives

Perduxit miseros?

quòdque, cùm Rex comitem habere voluisset proficiscens in Italiam ad Andegavensium Principum jus asserendum, literatâ illius legatione perfecit, quod vix ullis armis potuisset, ut Roma Regi Franco pateret. Sed quod nunc magis dicere volo, illud est, quòd RELIUS noster, ut Regem adolescentem tanquam de subactâ Italiâ triumphantem, exultantemque graviter moneret, ostendit in Neapolitanâ æde S. CLARÆ sepulchrum, marmoreamque effi-

E

giem

giem Andegavenſis ROBERTI Regis clariffimi,
& quod in ejus ſepulcho inſcriptum legitur:

Aspice Robertum multâ virtute refertum.

idem ſæpius ingeminans, copioſe expoſuerit, cur id merito diceretur: quibûſve virtutibus, quâ pietate, juſtitiâ, ſapientiâ, doctrinâ, literarum præſidiis cinctâ, ibi placidè ROBERTUS regnarit annis plus quam XXX., ubi alii Franci vix paucis annis conſiſtere potuerunt: & Italiæ tam fuerit carus, ut & Florentina Respublica, quantumvis & libera, & ſuæ libertatis amans, talem Dominum habere optaverit, habueritque. Fuiſſe quidem fortasſe, avito exemplo, nimis vehementem Guelphæ factionis patronum: verùm egregiam tamen fuiſſe Theſim, quam ſequebatur, Eccleſiam eſſe defendendam, eique ſuccurrendum eſſe: tametſi fortè aliquando potuerit (ût fit) in hypotheſi vel aberrare, vel modum non tenere. Cæterùm in amore virtutis, & doctrinæ, & legum civilium mirabiliter excelluiſſe.

Cùm autem non procul à ROBERTI ſepulchro ſpectaretur recens monumentum ALPHONSI Arragonii, qui eſſi adverſarius Andegavenſium fuerit, eòſque de poſſeſſione Regni Neapolitani dejecerit, ût illius Nepotes ejiciebat Rex CAROLUS, tamen quia (ût ait vetus Poëta) fas eſt ab hoſte doceri, & in adverſario quoque laudanda virtus, & doctrina eſt, opportunè cum ALPHONSO illo comparabatur RO-

BERTUS,

ROBERTUS,
rum co
centum
re fecer
ROBERTU
rator Fe
fundator
cebatur
quoque
queretur
ſignibus
ter vider
librum ap
telligeret

At
eſt alter
Hispania
que alter
numerabat
viſſe poter
Quid non
magno, &
excitaret,
in Jurispr
in Hispani
tam ante
peraret, v
ipſâ quoq
feliciusque
ROBERTI r
Regisque

BERTUS, & utriusque incredibilis cura literarum commendabatur: & quod ALPHONSUS centum post ROBERTUM annis illic in eo genere fecerat, ut ROBERTUM imitaretur, sicuti ROBERTUS, quod centum ante se annis Imperator FRIDERICUS II. Neapolitanæ Academiæ fundator fecerat, imitatus erat, egregium dicebatur, dignumque exemplum, quod Rex quoque Francus spectaret, admiraretur, sequeretur, superaret: cùmque in ROBERTI Insignibus Andegavensibus Lilia Franciæ lubenter videret, tum verò ALPHONSI illius insignia librum appictum non temerè præ se ferre intelligeret.

Atque tum quidem facta quoque mentio est alterius ALPHONSI, doctissimi nempe illius Hispaniæ Regis, quem decimum vocant, quemque alter ille octavo gradu inter suos majores numerabat, & ROBERTUS noster propius cognovisse poterat, & lubenter (credo) imitabatur. Quid non autem ille ALPHONSUS fecerat, ut magno, & regio animo artes, & disciplinas excitaret, conservaret, illustraret? ô si, quod in Jurisprudentiæ novo Corpore colligendo in Hispaniâ inchoaverat, ut Pandectas, centum ante annis in Appuliâ repertas etiam superaret, vel ROBERTUS, vel Rex Francus, in ipsâ quoque Appuliâ, jus dicens, tentasset, feliciusque absolvisset? Sed ut monumentum ROBERTI memoriam talium Regum excitabat, Regisque CAROLO prolixè commendabat; sic

non fuit prætermiffum, quod eo tempore præ-
 fenderat memorabile exemplum MATHIÆ COR-
 VINI in Hungariâ regnantis, qui paulò ante
 adventum Regis CAROLI, uxorem duxerat
 BEATRICEM Neapolitanam, & extinctâ familiâ
 ROBERTI, Pannoniæ Regnum non doctrinâ mi-
 nùs, quàm armis tuebatur, ornabátque. Tan-
 ta quidem certè illius CORVINI admiratio tunc
 concitata est, ut Rex CAROLUS eum non mul-
 tò post, per Legatos ampliffimos, ad amici-
 tiam cupidiffimè invitaverit. O fi de Legu-
 lejis juris decoctoribus, atque contortoribus
 ftatuiffet, quod MATHIAS ille de talibus Dico-
 raphis, qui eum ex Neapoli fecuti erant in
 Hungariam, fapienter, fortiterque ftatuit?
 Nondum dixi, quod minimè hìc aut præter-
 eundum, aut diffimulandum est.

RELIIUS ille nofter narrare folebat (quod
 abs patre meo, qui illum audivit, accepi)
 cùm ad fepulchrum ROBERTI expofita efferent,
 quæ de eo Rex CAROLUS audire debebat, pro-
 latum fuiffe FRANCISCI PETRARCHÆ Librum *Re-
 rum Memorandarum*, ex eoque verba Regi re-
 citata efferent, quæ longioris fermonis argumen-
 tum dederunt: dico hæc illis FRANCISCI de
 ROBERTO verba:

Cùm die quodam multa colloquens ex me qua-
 fiffet, cur tam fevo eum viffitaffem: incidit,
 nescio, quomodo Francorum Regis mentio, in-
 terrogante eo, unquamne in illius Aulâ fuiffem?
 refpondi, ne unquam quidem me cogitaffe eâ de

re.

re. Si
 (inquan-
 rosus et
 pertate
 Regum
 rem, ne
 audiffet
 ftudium
 refpondi
 eum fili
 Quod an
 tunc offer
 bi omnes
 diffe non
 infrem
 quantum
 fons t
 (fingula
 caput ex
 voluntates
 multo ebor
 Et fi alter
 demate, q
 Philofophi
 veneration
 quantum f
 diffimus E

Quæ
 recitata,
 adolefcem
 & Procere

re. Subidente eo, & rationem flagitante, quia (inquam) illiterato Regi inutilis, & insuper onerosus esse non placuit, dulcius mihi est cum paupertate meâ fœdus ratum servare, quàm tentare Regum limina, in quibus nec quenquam intelligerem, nec intelligerer à quoquam. Tunc adiecit, audisse se, quod Primogenitus Regis, literarum studium non negligeret: cui ego, idem me audisse respondi, verum id patri molestum: & ferunt eum filii Præceptores pro suis hostibus ducere. Quod an verum sit, neque nunc assero, neque tunc asserui: sed ita famam loqui: atque id mihi omnem adeundi cogitationem vel tenuem præcidisse narravi. Quo audito ille generosus spiritus infremuit, & toto corpore coborruit: & post aliquantum silentii fixis in terram oculis, & ut frons testabatur, non sine magnâ indignatione (singula enim, ac si præ oculis haberem, teneo) caput extulit, & ait mihi: sic sunt judicia, & voluntates variæ. At ego iuro, dulciores, & multò chariores mihi literas esse, quàm Regnum, & si alterutro cavendam sit, æquanimus me diademate, quàm literis cariturum. O vox verè Philosophica, & omnium studiosorum hominum veneratione dignissima, quantum mihi placuisti? quantum studiis calcav addidisti? Hæc ille doctissimus PETRARCHA.

Quæ quidem cum in re præsentis essent recitata, interprete præsertim RELIO nostro, adolescentem Regem CAROLUM, qui audiebat, & Proceres, qui ei aderant, mirificè commo-

visse dicuntur. Falli eos, qui notari putabant
 Regem JOANNEM, ejusque filium CAROLUM,
 quem & postea sapientem, appellarunt, & li-
 terarum studiis valde favisse verum est, indi-
 cabat ratio temporum. Mortuus est enim RO-
 BERTUS aliquot annis, antequam JOANNES Rex
 Franciæ fuerit. Regem ergo PHILIPPUM VA-
 LESIUM, & ejus filium JOANNEM tunc Principem
 Andegavensem indicari, admonuit RELIUS:
 tamen, quam de eo Rege famam esse narra-
 bat PETRARCHA, ut mendacem refutarit, sicuti
 Francici nominis interfuit, talem infamiam re-
 futari. Et verò quis credat PHILIPPUM illum
 avunculo suo ROBERTO tam dissimilem fuisse?
 Ego quidem certè nuper quoddam ejus Re-
 scriptum legi de juris Academiâ Aureliâ; in
 quo ille laudat patris sui Regis PHILIPPI PUL-
 CHRI liberalem curam scholæ eruditæ, Legum-
 que Romanarum. An non potius hostes esse
 suos judicasset, qui talium literarum ad gu-
 bernationem Regni necessariorum, imperitum
 esse voluissent filium, & hæredem suum?
 An unius THEODOSII fuit, quod cum filio suo
 ARCADIO præceptorem daret ARSENIUM virum
 sanctissimum, tam valde præceperit, ei ut pa-
 reretur; tamque valde voluerit filium rectè
 institui, & erudiri, quàm graviter pronun-
 ciavit, Regno, & Imperio indignum fore, ni-
 si talis esset. Sed fuerit sanè PHILIPPI VALESII
 aliquis error, & imperitia, qualis est multo-
 rum: tamen illud saltem admirabile tantò ma-
 gis est, quòd ejus nihilominus filius JOANNES
 lite-

literas am
 Sit sanè hu
 & quodam

Ad Ro
 jecit, quod
 stola scrip
 quàm stud
 verò: quã
 CAROLO Re
 nopolitani
 est, Majesta
 NIANI form
 decoratam,
 & eadem T
 ROBERTO e
 tuæ victor
 urbe curru
 studiorum
 dam cum m
 veluti trium
 est profectò.
 aliquando vi
 bus spectaba
 rubentibus
 raitrellis, ho
 versis hastis
 tata esse à C
 imitatore Ro
 nunc signa
 stibus trium

litteras amaret. An quia Dux Andium erat? Sit sanè huic Principatui hoc veluti proprium, & quodammodo fatale.

Ad ROBERTUM Regem reversa oratio ad-
jecit, quod idem PETRARCHA in quadam Epi-
stolâ scripsit, eum geminis tam bellorum,
quàm studiorum laureis ornatum fuisse. Age
verò: quàm valde tunc Academia Neapolitana
CAROLO Regi, qui & Imperatoris Constanti-
nopolitani titulo, & diademate tunc donatus
est, Majestatem imperatoriam, ex sui JUSTI-
NIANI formulâ commendavit non solùm armis
decoratam, sed etiam legibus armatam: tam
& eadem Tibi optabit schola hæc tua: ut &
ROBERTO etiam illo major sis, si, ut armatæ
tuæ victoriæ, laureatum in hac laureatâ tuâ
urbe currum, & triumphum Tibi decrevêre:
studiorum civilium restitutio adjungat, quan-
dam cum myrtho ovationem: quæ altera fuit
veluti triumphus cujusdam togati species. Ita
est profectò. ROBERTUS cum suis Florentinis
aliquando victus audivit, sua vexilla, in qui-
bus spectabantur Lilia Cyanæo in campo cum
rubentibus (ut ait scriptor Novocomensis)
rastrellis, hoc est, Andegavensia insignia, in-
versis hastis solum verrentia, in triumpho por-
tata esse à *Castrucio* quodam Lucensi, barbaro
imitatore Romani moris triumphandi: Tu ea
nunc signa victricia tam altè sustulisti, de ho-
stibus triumphans, ut & ROBERTUS vindicem

Te agniturus sit. Sed quam illè lauream, triumphumque pluris fecit, optat ejus quoque gloria Te cumulari. Denique ut in ejus Epitaphio ipsi lapides acclamant (sicuti dixi) istud: *Aspice Robertum*: sic illius Manes de Te lubenter illud præcinunt:

*Aspice, ut insignis spoliis Marcellus opimis
Ingreditur, victorque viros supereminet omnes.
Hic rem Romanam magno turbante tumultu
Sistet eques: sternet Pænos, Gallumque rebellem.*

Sed ut antea Marcellæum templum virtutis, & honoris, quam viam ingredi debeas, indicavit, sic ROBERTUS adjiciet, *Marcellum* illum ne in expugnatione quidem Syracusanâ oblitum esse, quantum studiosis artium & literarum deberet: placidamque myrthum ovationis, laureato curru triumphali anteposuisse. Laudabit etiam, quod in eadem EUMENII oratione laudari leges, templum Herculis, & Musarum, quod *Fulvius* Nobilior extruxit, & abs Te quoque attolli volet.

Longior hic fortasse sum, quàm deberem. Sed me tamen causa bona, justaque affectio fecit longiorem. Finem faciam, si verbum unum addidero. Ut in ROBERTO regnante agnoscimus singulare quoddam decus Andegavensis nominis, & sanguinis, conjunctum cum Reipublicæ salutari præsidio,
quia,

quia, cùm
Gothicis
eas in Itali
rursus ear
extincto,
que horrib
re, hoc e
& propè
tum est, t
mortuo T
urum Im
ROBERTO fo
verè scripsit
ciscus: qu
dixerat Ant
idem scrip
Libro nono
aliqui tamen
do lamen
ergo & in ec
cem Te esse
gurentur? P
turi erant p
tùmque ten
nis in famil
oriretur. Se
consolatus es

At tibi fo
Et post m

quia, cùm multis jam sæculis literæ omnes Gothicis tenebris obrutæ essent, primus ille eas in Italia excitavit, primusque tota Europâ rursus earum lumen accenderit: sic ROBERTO extincto, funus quoddam earum fuisse, idque horribili illâ tempestate, quâ illo tempore, hoc est anno MCCCXLIII. concussam, & propè exanimatam Neapolim fuisse proditum est, testatum esse fatemur. Denique ut mortuo THEODOSIO prædixit B. AMBROSIVS ruiturum Imperium Romanum, sic sublato ROBERTO solem extinctum, defecisse videri, verè scripsit ejus familiaris FLORENTINUS FRANCISCUS: quod quidem de morte PLATONIS dixerat Antiquitas. Bene tamen habet. Nam idem scriptor, ut se, & alios consolaretur, *Libro nono sue Africæ* vaticinatus est fore, ut aliqui tamen Nepotes ipsius ROBERTI aliquando lumen illud rursus accenderent. Quidni ergo & in eorum numero Principem, & Ducem Te esse omnes boni optent, & fore augurentur? Prospiciebat vates ille, quales futuri erant proximi hæredes ROBERTI, quantumque tenebrarum, & barbaricæ confusio- nis in familiâ, Tragicis parricidiis disceptâ oriretur. Sed tamen hoc se, & alios vaticinio consolatus est:

*At tibi fortassis, si quid mens sperat, & optat,
Et post me victura diu, meliora supersunt*

*Sæcula: non omnes veniet Lethæus in annos
Iste sopor: poterunt, discussis fortè tenebris,
Ad purum, prisicumque jubar remeare Nepotes.
Tunc Heliconâ novâ reviventem stirpe videbis;
Tunc lauros frondere sacras, tunc alta resurgent
Ingenia, atque animi dociles.*

Equidem potius, quàm patiar id dici prædictum esse de ALPHONSO ARRAGONIO (qui tamen in Academiâ Neapolitanâ fuit veluti alter ROBERTUS: & videri posset fuisse ex posteris illius BLANCÆ, quæ ROBERTI nostri soror, JACOBO ARRAGONIO nupsit, coacto repudiare, quam habere volebat, uxorem filiam suæ sororis. Quæram in tuâ familiâ, & gente Vallesiâ, quæ ex felici conjugio MARGARITHE quæ altera fuit soror ROBERTI, Princèpsque Andegavensis) & CAROLI Franci orta est, aliquos ROBERTI Nepotes, eosque rursus Andegavenses, ad quos id referatur. Et quia LUDOVICUS ille, de quo dixi, in solidum fortè non præstiterit, quicquid ROBERTI memoria desiderabat: optabimus, sperabimûsque fore, ut tua & accessione & successione id impleatur. Interea verò dum hæc spes Galliam tuam recreat, tot alioqui ærumnis afflictam, tantæque in iis desperatione debilitatam, petam, ut jungas cum iis, de quibus dixi, tuorum Majorum Imaginibus, quæ eò Te incitant, antiquiores veteris Galliæ vindices duos,

THEO-

THEODOS
olim de
eas refer
ille tuus
suo vate
tam, dat

De
gnitudine
toto orbe

Que reg

diceur ali
tas, nobilit
Majestater
nui ferent
stemmata
jam deliba
dò Hunga
ignorant A
gnum rursu
iplos quoqu
dus, & cor
LUDOVICO I
poris: & C
loniâ eode
instituta aut
filia illius fu
materiam
Constantia
comparare

THEODOSIUM & CONSTANTIUM, & quas illa olim de utroque orationes habuit, ut ad Te eas refero, accipias eo animo, quo ROBERTUS ille tuus SCIPIONIS sui Africani historiam abs suo vate FRANCISCO descriptam, sibi que oblatam, datam, dicatam accepit.

De Andium Principibus, & eorum magnitudine, atque amplitudine, quæ tanta fuit toto orbe terrarum, ut verè cecinerit:

Quæ regio in terris nostri non plena laboris?

dicetur aliàs magis copiosè, quod illius dignitas, nobilitasque meretur. Non enim illius Majestatem vel oblivione, vel ignorantia minui ferendum est: & quæ occurrunt dispersa stemmata, colligenda sunt: & præter id, quod jam delibavi, LUDOVICUS ille magnus non modò Hungariæ, sed & Poloniæ Rex (quem qui ignorant Andegavensem fuisse, ignorant magnum rursus decus stirpis Andegavensis, quod ipsos quoque Tartaros perculit, conjungendus, & comparandus erit cum altero Magno LUDOVICO I. Duce Andegavensi ejusdem temporis: & Cracoviensis Academia in mediâ Poloniâ eodem, quo hæc Andegavensis, anno instituta auspiciis mulieris Andegavensis, quæ filia illius fuit, novam tuæ Gentis prædicandæ materiam suppeditat: ut & liceat familiam Constantianam, vel Theodosianam cum tuâ comparare. Sed majus ea res volumen requirit:

quirit: quod ubi Tu requires, operam dabo, ut quanta hujus Andegavensis Principatus majestas olim fuerit, magis intelligatur, & quæ de tuo concitata propterea nunc expectatio sit, magis scias. Quid præterea? Dixit de THEODOSIO PACATUS, ut Rhetor, & pro patre tantum dixit unâ, brevique oratione: de quo similiter CLAUDIANUS dixit, ut Poëta. Ego & ut jurisconsultus, & in solidum, de eo dicere justo Commentario, si tantum otii mihi largiaris, vellem: non modò, ut ejus historiam totam, quæ est annorum XVI. suo ordine, sed & illius leges singulas, quæ multæ sunt, & præclaræ, & tuâ cognitione, professione, que meâ dignæ, exponam, ubi ubi licebit.

Andeg. VII. Id. Mart. MDLXX.

Ex

Ex C

THE

Immense de
Hinc proce
Classica, I
Ille Caled
Qui medic
Terribilis
Littoris, a
Quid rigor
Ignotumque
Orcaes, in
Scotorum cu
Quis calor o
Aethiopum,
Virgineum
Gorgoneos
Hesperidum

(*) de IV